

FORMÁLNA ÚPRAVA A HLAVNÉ ČASTI DIZERTAČNEJ PRÁCE

MGR. LUCIA LICHNEROVÁ, PHD.
KATEDRA KNIŽNIČNEJ A INFORMAČNEJ VEDY
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Abstrakt

Cieľom príspevku je poskytnúť návod na formálnu úpravu a obsahové náležitosti častí dizertačnej práce. Príspevok stručne predstavuje základné stavebné aspekty odborného textu, jeho lexikálne, syntaktické a morfológické prostriedky. Hlavná pozornosť je venovaná obsahovej kompozícii jednotlivých častí dizertačnej práce a ich následnosti. Príspevok neobchádza ani formálne náležitosti, medzi ktoré patrí číslovanie kapitol, strán a úprava obalu a titulného listu dizertačnej práce.

LICHNEROVÁ, Lucia. Formálna úprava a hlavné časti dizertačnej práce. In: *HISTORIA ET THEORIA IURIS*, roč. 2, 2010, č. 4, s. 8-21.

Kľúčové slová

Dizertačná práca. Formálna úprava. Kompozícia dizertačnej práce.

Úvod

Dizertačná práca patrí medzi záverečné práce ukončujúce tretí stupeň vysokoškolského štúdia. „Dizertačnou prácou študent preukazuje schopnosť a pripravenosť na samostatnú vedeckú a tvorivú činnosť v oblasti výskumu alebo vývoja alebo na samostatnú teoretickú a tvorivú umeleckú činnosť. Má sa vyznačovať vysokým stupňom analýzy a syntézy poznatkov a tiež dostatočným prehľadom existujúcej odbornej literatúry“ (Vnútorý, 2010). Samotný obsah dizertačnej práce je výsledkom vedeckej činnosti jej autora riadenej školiteľom. Oveľa menšej variabilite podlieha formálna úprava práce a všeobecná obsahová náplň jej jednotlivých častí, ktoré sú zväčša štandardizované na základné vnútorných predpisov jednotlivých univerzít. Univerzita Komenského vydáva vnútorné predpisy unifikujúce tieto spomínané aspekty dizertačných prác v súlade s platnými normami¹. Aktuálnym predpisom je vnútorný predpis č. 5 z roku 2010 (Vnútorý, 2010). Táto legislatíva na jednej strane rešpektuje už publikované práce týkajúce sa tejto problematiky komplexne, napr. publikácie Kimličku (2002; 2006) a Mešku (2005), zároveň

¹ Napr. ISO 7144 (1986).

však obsahuje aj určité špecifiká, ktoré je nutné pri písaní dizertačnej práce dodržiavať.

1 Odborný text

Podobne ako záverečná práca (bakalárska, diplomová), aj dizertačná práca by mala obsahovať určité náležitosti prislúchajúce odbornému textu. **Odborný text** môžeme charakterizovať ako „celistvý, uzavretý, spojený útvar znakovkej povahy, ktorý je výsledkom zámernej komunikačnej aktivity človeka a ktorého cieľom je informovať a komunikovať myšlienky a teórie rôznych vedných odborov. Je kódovaný jazykovými prostriedkami a komunikovaný prostriedkami zvukovými i grafickými. Charakteristickým znakom odborného textu sú odborná terminológia a pojmové syntaktické konštrukcie“ (TDKIV, 2003). Okrem tejto stručnej charakteristiky by mal odborný text spĺňať aj ďalšie atribúty. V odbornom texte sa spravidla uplatňuje **výkladový slohový postup** (analýza vzťahov medzi predmetmi, logicko-príčinné súvislosti, vysvetlenia, zjednodušenia, zovšeobecnenia), ktorého základnými vlastnosťami sú:

- výkladovosť (explikativnosť),
- súdržnosť (kohéznosť),
- následnosť (sukcesívnosť),
- všeobecnosť (gnómickosť),
- objektívnosť (Meško, 2005).

Z **lexikálnych prostriedkov** sa v odbornom texte realizujú bezpríznamové nociónálne slová, ktorými sú najmä abstraktá a zovšeobecnené konkréta (napr. nos – orgán čuchu) a odborná terminológia. V odbornom texte by sa nemali vyskytovať emocionálne a expresívne výrazy, obrazné pomenovania a na rozdiel napr. od populárno-náučného štýlu sa v odbornom neuplatňuje požiadavka disimilácie (obmeny výrazov synonymami vzhľadom na ustálenú terminológiu v konkrétnom odbore). Zo **syntaktických prostriedkov** spomeňme napr. syntaktickú kondenzáciu („zhustenie“) a používanie pasívnych konštrukcií, ktoré podporujú objektívnosť a neosobnosť prejavu. V odbornom texte by sme sa mali vyhnúť používaniu jednočlenných oznamovacích viet („Príí.“) a rozkazovacích, zvolacích a opytovacích viet (s výnimkou použitia napr. metódy dotazníka či ankety). V oblasti syntaxe je ďalej dôležité vyhnúť sa najmä tzv. odborníckemu vyjadrovaniu – používaniu čo najdlhších viet v snahe zvýšiť „vedeckosť“ textu a narušeniu významových vzťahov, čo vedie k neprehľadnosti, k nepochopeniu vety či dokonca k záмене významu vety.

Tab. 1 Správne použitie syntaktických prostriedkov v odbornom texte

	Nesprávne	Správne
syntaktická kondenzácia	Tlače, ktoré boli vydané v 17. storočí, boli prevažne latinské.	Tlače vydané v 17. storočí boli prevažne latinské.
pasívne konštrukcie	V predložennom texte <i>uvádzam...</i>	V predložennom texte <i>je uvedené...</i>
jasné významové vzťahy	Koncom 17. storočia v Bratislave vydal Bohumír Gründer pamflet Oedenburgisches Rathaus. <i>Jeho</i> reformačné zameranie neskôr spôsobilo, že musel z mesta odísť.	Koncom 17. storočia v Bratislave vydal Bohumír Gründer pamflet Oedenburgisches Rathaus. Reformačné zameranie <i>tejto tlače</i> neskôr spôsobilo, že musel z mesta odísť.
zrozumiteľnosť textu	Samuel Brewer, ktorý pôsobil ako tlačiar v Levoči, orientoval svoju produkciu najmä na populárno-náučné vydania, medzi ktoré patrili kalendáre a príležitostné verše, ktoré zaradil do svojho vydavateľského plánu už v čase, keď začínal s typografickou činnosťou, pretože dôvodom bola snaha získať čo najvyšší odbyt.	Levočský tlačiar Samuel Brewer orientoval svoju produkciu najmä na populárno-náučné vydania. Patrili sem kalendáre a príležitostné verše, zaradené do jeho vydavateľského plánu už v počiatkoch jeho typografickej činnosti. Dôvodom bola snaha získať čo najvyšší odbyt.

Z **morfologických prostriedkov** sa okrem iného uplatňujú *prítomný čas* a *autorský plurál*.

Tab. 2 Správne použitie morfologických prostriedkov v odbornom texte

	Nesprávne	Správne
prítomný čas	V zachovaných pozostalostných súpisoch <i>sa vyskytovali</i> najmä knihy dovezené zo zahraničia.	V zachovaných pozostalostných súpisoch <i>sa vyskytujú</i> najmä knihy dovezené zo zahraničia.

autorský plurál	Na základe analýzy retrospektívnej bibliografie <i>môžem konštatovať...</i>	Na základe analýzy retrospektívnej bibliografie <i>môžeme konštatovať...</i>
-----------------	---	--

2 Hlavné časti dizertačnej práce a ich obsah (kompozícia práce)

2.1 Abstrakt

V dizertačnej práci ide o tzv. autorský abstrakt vytvorený autorom práce a zároveň informatívny abstrakt, ktorý uvádza maximum podstatných informácií obsiahnutých v dokumente. Má výraznú substitučnú funkciu a uvádza prehľad obsahu dokumentu (TDKIV, 2003). Podľa vnútorného predpisu Univerzity Komenského má dizertačná práca povinne obsahovať abstrakt v slovenskom a anglickom jazyku, každý na samostatnej strane (vnútorný, 2010). Tvorbu abstraktu upravuje platná norma STN ISO 214 (1998) *Abstrakty (referáty) pre publikácie a dokumentáciu*. Samotnému textu abstraktu predchádza bibliografický odkaz² na dizertačnú prácu obsahujúci nasledovné údaje:

PRIEZVISKO, meno autora. *Názov* : *podnázov* [dizertačná práca]. Názov školy. Názov fakulty. Názov katedry. Školiteľ: Meno a priezvisko. Komisia pre obhajoby: Názov, Meno a priezvisko predsedu. Stupeň odbornej kvalifikácie. Obhajoba: mesto, rok. Rozsah.

Text abstraktu píšeme v 3. osobe jednotného čísla, resp. v pasívnych konštrukciách – píšeme *o práci*. Uvádza sa v ňom stručný obsah, prehľad kapitol, údaje o hlavnom celi práce, metódach, hlavných záveroch. Pod textom abstraktu sa nachádzajú kľúčové slová – významové slová prevzaté z názvu alebo z textu dokumentu s cieľom reprezentovať obsah a klasifikačný znak Medzinárodného desatinného triedenia (MDT), ktorý podľa predpisu UK nie je povinný. Rozsah abstraktu je 100 – 500 slov.

ABSTRAKT

PORIEZOVÁ, Miriam. *Vydávanie odbornej a vedeckej literatúry trnavskou Akademickou tlačiarňou : (1648 – 1773)* [dizertačná práca]. Univerzita Komenského v Bratislave. Filozofická fakulta. Katedra knižničnej a informačnej vedy. Školiteľ: doc. PhDr. Gabriela Žibritová, PhD. Komisia pre obhajoby: Knižničná a informačná veda, predseda: prof. PhDr. Soňa Makulová, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: Philosophiae Doctor. Obhajoba: Bratislava, 2009. 197 s.

² Tvorba bibliografického odkazu je riadená normou STN ISO 690 (1998) a STN ISO 690-2 (2001).

Ústrednou témou dizertačnej práce je vydávanie odbornej a vedeckej literatúry Akademickou tlačiarňou v Trnave v rokoch 1648 – 1773. Jej cieľom je vytvorenie uceleného obrazu o obsahu a postavení tohto druhu literatúry v rámci tlačiarensko-vydavateľského programu vo svojej dobe najväčšej a najproduktívnejšej tlačiarne na území Uhorska. Tomuto zámeru bol podriadený aj výber metód a prameňov. Práca vznikla na základe publikovaných prameňov, zachovaných katalógov a obsahovo-formálnej analýzy relevantných primárnych zdrojov metódou „de visu“. Úvodná kapitola špecifikuje použité metódy a terminologicky vymedzuje pojem odborná a vedecká literatúra. Druhá kapitola približuje spoločenské podmienky (politické a hospodárske, stav vedy a vzdelania, kníhtlačiarske prostredie) skúmaného obdobia. Zriadenie Trnavskej univerzity, jej činnosť, organizačná štruktúra, systém a obsah štúdia je náplňou tretej kapitoly, ktorá pokračuje pohľadom na fungovanie a celkovú produkciu Akademickej tlačiarne. Jadro práce predstavuje obsahová, autorská a typologická analýza nenáboženskej odborne orientovanej produkcie a zhodnotenie skúmanej problematiky s okrajovým poukázaním na cenzúrne opatrenia a grafickú výzdobu. Následne je pozornosť venovaná vydavateľsko-kníhkupeckým katalógom, ktoré Akademická tlačiareň vydávala, a v rámci nich zastúpeniu a zhodnoteniu odbornej a vedeckej literatúry. Posledný okruh osvetľuje význam, funkcie a formovanie jezuitských knižníc vo všeobecnosti, ich obsah na príklade vybraných fondov a približuje organizáciu, akvizičnú politiku a obsah knižnice Trnavskej univerzity z hľadiska zastúpenia odbornej literatúry. Záver prináša zhrnutie získaných poznatkov k problematike. Súčasťou práce je tematicky členený súpis (príloha A), zoznam vydavateľsko-kníhkupeckých katalógov (príloha B) a obrazová príloha C.

Kľúčové slová

Odborná a vedecká literatúra. Jezuiti. 17. a 18. storočie. Slovensko. Kníhtlačiarske.

Akademická tlačiareň v Trnave. Jezuitské školstvo. Jezuitská veda. Vydavateľsko-kníhkupecké katalógy. Jezuitské knižnice. Univerzitná knižnica v Trnave.

MDT 01– 018 – 92

168.5(091) „17/18“ : 655.1(091)

Obr. 1 Príklad abstraktu v dizertačnej práci³

³ Abstrakt upravený a prebratý z dizertačnej práce M. Poriezovej: Vydávanie odbornej a vedeckej literatúry trnavskou Akademickou tlačiarňou : (1648-1773). 2009.

2.2 Predhovor

Hlavnou črtou prehovoru je charakteristika okolností vzniku dizertačnej práce. Píšeme ho na samostatnej strane. Predhovor sa často zamieňa s úvodom práce. V predhovore sa však na rozdiel od úvodu nachádzajú okolnosti vzniku práce, jej kontext, dôvody, ktoré viedli autora k výberu témy a k realizovanému výskumu, ako aj význam a poslanie práce (pre koho je určená). Okrem toho súčasťou predhovoru býva aj poďakovanie a čestné vyhlásenie, ktoré však nie sú jeho povinnou súčasťou. S úvodom má predhovor spoločné to, že naznačuje vzťah práce k príbuzným disciplinám, náčrt domáceho a zahraničného kontextu, hlavné informačné zdroje, hlavné metódy a cieľ práce, avšak len veľmi stručne. Predhovor je písaný na rozdiel od ostatného textu práce **v 1. osobe jednotného čísla**.

Hlavným dôvodom vzniku predloženej dizertačnej práce bolo doplnenie absentujúceho článku v dejinách knižnej kultúry na Slovensku týkajúceho sa nemeckej produkcie tunajších tlačiarň v 16. a 17. storočí. Aj keď je spektrum literatúry k dejinám knižnej kultúry pomerne pestré, nemecká produkcia tunajších tlačiarň nebola doteraz bližšie a podrobnejšie charakterizovaná. Prevažne na kvantitatívne údaje skúpa charakteristika v monografiách o dejinách kníhtlačiarskeho nie je postačujúca. Doteraz neboli nemecké vydania posúdené z aspektu ich začlenenia, významu a miesta v celoslovenskej produkcii. Nebolo jasne vytýčené, ktorí tlačiarne, vydavateľia a kníhkupci sa na nemeckej produkcii podieľali a či boli ich aktivity v tomto smere vzájomne riadené a ovplyvňované. Tieto okolnosti ma motivovali k spracovaniu predloženej dizertačnej práce a k definovaniu jej základných cieľov. Aj keď na prvý pohľad bola celková tlačná produkcia v Uhorsku a parciálne na Slovensku podobná, nemožno bez hlbšieho posúdenia túto analógiu vzťahovať aj na produkciu nemeckú, ktorá vzhľadom na motívy jej vzniku mala celkom odlišný charakter. Práve z tohto dôvodu bolo mojim cieľom skúmať jazykovo orientovanú produkciu, avšak nevyčleniť ju z globálnejších súvislostí.

Predložená práca vznikla na základe mojej predchádzajúcej diplomovej práce a neskoršieho podrobného výskum zachovaných nemeckých vydaní uložených v historických knižniciach na Slovensku a v Národnej Széchényiho knižnici v Maďarsku. Výskum som orientovala aj na prácu s archívnymi rukopisnými materiálmi týkajúcimi sa najmä kníhtlačiarskej a kníhkupeckej činnosti.

Práca môže byť prínosom predovšetkým pre výskum dejín knižnej kultúry, ako aj pre dejiny nemeckej literatúry, okrajovo pre dejiny náboženstva a všeobecné dejiny. Vyvedené výsledky môžu byť predmetom pre ďalší výskum v tejto oblasti, ktorý je možné v budúcnosti rozšíriť aj na oblasť re-

cepcie nemeckého vydania a posúdenia danej problematiky aj v širšom, celouhorskem kontexte.

Autorka

Obr. 2 Príklad predhovoru v dizertačnej práci⁴

2.3 Úvod

Úvod k dizertačnej práci je zároveň úvodom do skúmanej problematiky. Konkrétne sa vzťahuje na prácu, uvádza do problematiky, prináša jasné informácie o probléme. Prezентuje sa v ňom autorský zámer práce, hlavné zdroje, ktoré sa problematikou zaoberajú, ako aj komentár k nim. Naznačuje sa podrobne stav riešenia doma a v zahraničí a čím sa práca odlišuje od doteraz publikovaných. Môže sa stručne charakterizovať obsah a štruktúra práce. Rozsah úvodu je 1-2 strany.

Situácia v slovenskom školstve začiatkom 20. storočia bola silno ovplyvnená prúdom maďarizácie, ktorým sa uhorská vláda snažila zjednotiť všetky národnosti v Uhorsku a vytvoriť jednotný maďarský národ. Tento vplyv sa prejavil združujúcou školskou legislatívou, ktorá spôsobila zrušenie väčšiny slovenských škôl a zaviedla vyučovanie v maďarčine. Len niektoré cirkevné školy si dokázali ako tak zachovať slovenský vyučovací jazyk.

Nepriaznivému stavu sa musela podriaďovať i produkcia učebníc pre slovenské školy, takže väčšina školských vydání vychádzala v maďarčine, a len niekoľko výnimiek nachádzame písaných po slovensky. V tejto situácii je nutné vyzdvihnúť skutočnosť, že napriek vtedajšiemu nepravému politickému a spoločenskému daniu sa slovenské učebnice neprestali úplne tlačiť.

Hoci vtedajšie aktivity a národnostné boje za zachovanie slovenských škôl nedosiahli požadovanú silu a veľkosť, našlo sa niekoľko výnimočných osobností, ochotných aj za cenu prenasledovania a väznenia podporiť stagnujúce slovenské školstvo zostavením alebo vydaním slovenských učebníc.

Učebnice z tohto obdobia sa doteraz neskúmali v takom meradle a v takých súvislostiach, na aké by sme v práci chceli poukázať. Na základe analýzy slovenských učebníc z obdobia 1901 až 1918 dospejeme k ich charakteristike z hľadiska kvantity, typológie a obsahu, ako aj typografickej, vydavateľskej a autorskej produkcie.

Hlavným prameňom výskumu je retrospektívna Bibliografia slovenských kníh 1901-1918 od Michala Fedora, podľa ktorej sme identifikovali

⁴ Predhovor skrátený a prebratý z dizertačnej práce L. Lichnerovej: Nemecké vydania na Slovensku v 16. a 17. storočí. 2006.

všetky slovenské učebnice zo začiatku 20. storočia a následne pristúpili k ich bližšiemu skúmaniu. Využijeme pritom fondy Univerzitnej knižnice v Bratislave.

Pre lepšiu orientáciu vo vtedajšom školstve je potrebná analýza školskej legislatívy.

Z daného obdobia sú dôležité nasledujúce legislatívne zdroje. Prvým je školský zákon z roku 1868 o vyučovaní v národných školách, ktorý umožnil cirkvám zriaďovať vlastné školy, upravovať do istej miery učebné plány a používať vlastné učebnice. Okolnosti sa však výrazne zmenili prijatím Apponyiho školských zákonov z rokov 1907 a 1908, ktoré sa stali hlavným nástrojom na pomadžarčovanie národnostných menšín na uhorskom území.

Ich sila bola zefektívnená ešte niekoľkými krajnými nariadeniami, ktoré vtedajšie ministerstvo školstva prijalo. Legislatívne dokumenty zo začiatku 20. storočia zaviedli do slovenských ľudových škôl maďarčinu ako vyučovací jazyk, zmenili obsah učebníc podľa maďarských požiadaviek a dodržiavanie všetkých príkazov kontrolovali prostredníctvom školských inšpektorov.

O celkovej spoločenskej situácii, aká vo vtedajšom slovenskom školstve panovala, sa ďalej dozvieme z najhodnovernejších prameňov, t.j. z vtedajších výtlačkov denníkov a časopisov, napr. z Cirkevných listov, Slovenského obzoru, denníka Rodina a škola a i.

Ku komplexnejšiemu a podrobnejšiemu spracovaniu práce pomôžu i zdroje zaoberajúce sa dejinami školstva na Slovensku, činnosťou knižničiarň a vydavateľstiev, ako aj zväzky Slovenského biografického slovníka.

V oblasti dejín knižnej kultúry a spracovania kultúrneho dedičstva Slovenska v podobe výskumu starých tlačí je oblasť školských vydání zatiaľ málo preferovanou oblasťou, nakoľko sa viac pozornosti sústreďuje na dávnejšiu minulosť a iné typy tlačí, zatiaľ čo obdobie koncom 19. a začiatkom 20. storočia z hľadiska slovenského školstva v našej historickej spisbe zostáva nedocenené. Práca sa snaží túto skutočnosť zmeniť a zaplniť prázdne miesto v dejinách knižnej kultúry z obdobia rokov 1901 až 1918.

Obr. 3 Príklad úvodu v dizertačnej práci⁵

2.4 Jadro

Jadro práce tvorí jej základnú stavebnú jednotku. Delíme ho na kapitoly, podkapitoly, odseky atď., pričom každá nová kapitola by sa mala začínať na novej strane. Jadro práce má variantnú štruktúru závisiacu od typu práce, v zásade by jeho súčasťou mala byť kapitola venujúca sa:

⁵ Úvod upravený podľa práce L. Frankovičovej: Okolnosti vydávania slovenských učebníc v období 1901 – 1918. 2010.

- a) súčasnému stavu riešenej problematiky doma a v zahraničí,
- b) cieľom práce,
- c) metodike práce a metódam skúmania,
- d) výsledkom práce,
- e) diskusii.

Rešpektujúc vnútorný predpis UK (Vnútorný, 2010) by v časti **Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí** autor mal uviesť najaktuálnejšie poznatky z problematiky na základe publikovaných prác doma a v zahraničí. Táto časť by mala tvoriť približne 30 %.

V časti **Ciele práce** sa jasne a presne definuje predmet výskumu, resp. problematiky a mala by obsahovať okrem hlavného cieľa aj podrobnú charakteristiku cieľov čiastkových.

Metodika práce a metódy skúmania by mali byť venované:

- a) charakteristike objektu skúmania,
- b) pracovným postupom,
- c) spôsobu získavania údajov a ich zdrojom,
- d) použitým metódam vyhodnotenia a interpretácie výsledkov,
- e) štatistickým metódam (vnútorný, 2010).

Pozornosť treba zamerať na skutočnosť, že najdôležitejšou časťou jadra dizertačnej práce by mali byť **výsledky práce a diskusia**, ktoré tvoria 30 – 40 % práce. Ide nielen o explicitné výsledky, ku ktorým autor práce dospel, ale predovšetkým aj o vlastné postoje či riešenia, na ktoré netreba zabúdať. Všetky výsledky by mali byť usporiadané logicky a dostatočne zhodnotené (vnútorný, 2010). Diskusia je zameraná na konfrontáciu vlastných zistení s výsledkami iných autorov, ktorí sa tejto problematike dosiaľ venovali.

2.5 Záver

Podobne ako abstraktu, aj záveru práce by mal jej autor venovať intenzívnu pozornosť. Obe tieto časti práce totiž informujú o jej obsahu bez toho, aby sme prácu museli prečítať – sú teda jej významným reprezentačným „materiálom“. V závere je potrebné stručne charakterizovať prácu so zhodnotením dosiahnutých výsledkov, odhadnúť význam práce a jej výsledkov pre prax, ako aj poskytnúť návrhy na ďalší výskum či zlepšenie metodológie a použitých postupov. Rozsah záveru sú minimálne dve strany.

3 Formálna úprava dizertačnej práce

Dizertačná práca by mala byť až na odsúhlasené výnimky napísaná v slovenskom jazyku, písmom Times New Roman, veľkosťou 12, v riadkovaní 1,5, pri rešpektovaní okrajov zľava 3,5 cm (kvôli zviazaniu práce), sprava 2

cm, zhora a zdola 2,5 cm, vo formáte A4. Požiadavka na rozsah dizertačnej práce je 80 až 120 strán (144 000 až 216 000 znakov).

Všetky **kapitoly** dizertačnej práce **číslujeme** arabskými číslami, za ktorými nenasleduje bodka. Podobne je to aj pri číslovaní podkapitol, ktoré číslujeme formou 1.1, 1.2, 1.2.1 atď., pričom za posledným číslom bodku tiež nedávame. Na rozdiel od doterajšieho úzu sa podľa vyhlášky UK (Vnútný, 2010) všetky kapitoly predchádzajúce jadru nečíslujú (teda ani úvod), podobne ani záver ako kapitola sa nečísluje. Kapitoly jadra práce sa číslujú vzostupne, pričom každá kapitola prvej úrovne sa musí začínať na novej strane.

Strany v dizertačnej práci **označujeme číslom** podľa nasledovného pravidla: prvou stranou označenou číslom je slovenský abstrakt, ktorý by mal obsahovať číslo 4. Titulný list, errata a zadanie počítame do číslovania, ale číslo nepíšeme. Z tohto dôvodu je prvým číslom na strane abstraktu číslo 4. Čísla uvádzame na pravej strane tlačeneho listu, spravidla dole vpravo, do stránkovania sa počítajú aj prílohy, ktoré tiež označíme číslom.

Ilustrácie číslujeme tromi spôsobmi postupne tak, ako sú použité. Buď jednotne v celej práci, napr. Obrázok 1, Obrázok 2 atď., samostatne v každej kapitole, napr. Obrázok 2 - 1 (1. obr. v 2. kapitole), alebo samostatne v prílohe.

Obrazový materiál (obrázky a tabuľky) označujeme **názvom** podľa druhu materiálu. Pri obrázkoch umiestnime názov **pod** obrázok, napr. Obrázok 1 Signet Dávida Gutgesela, pri tabuľke **nad** tabuľku, napr. Tabuľka 1 Prehľad podielu levočských tlačiarov na nemeckej produkcii 17. storočia.

3.1 Následnosť častí dizertačnej práce

Dizertačná práca by mala obsahovať tieto **úvodné časti** (uvádzame aj ich poradie):

- a) obal,
- b) titulný list a errata⁶ na rube strany titulného listu,
- c) zadanie,⁷
- d) poďakovanie (nepovinné),
- e) abstrakt v štátnom jazyku,
- f) abstrakt v anglickom, resp. inom cudzom jazyku,
- g) obsah,
- h) zoznam ilustrácií a zoznam tabuliek (nepovinné),
- i) zoznam skratiek a značiek (nepovinné),
- j) slovník (nepovinné) (Vnútný, 2010).

⁶ Errata slúžia na opravenie prípadných chýb nájdených v texte práce po jej zviazaní.

⁷ Zadanie práce obsahuje predovšetkým ciele dizertačnej práce zadané študentovi školiteľom. Jeho obsah na Univerzite Komenského v súčasnosti podlieha štruktúre uvedenej v Akademickom informačnom systéme (AiS2).

Hlavné textové časti práce tvoria:

- a) predhovor (vo vyhláške (2010) nie je uvedený, ale odporúčame ho),
- b) úvod,
- c) jadro,
- d) záver,
- e) resumé (povinné iba v prípade, ak je dizertačná práca napísaná v inom ako štátnom jazyku,
- f) zoznam bibliografických odkazov.

Nepovinnou časťou práce sú: prílohy, register, životopis autora a ďalšie doplnkové materiály.

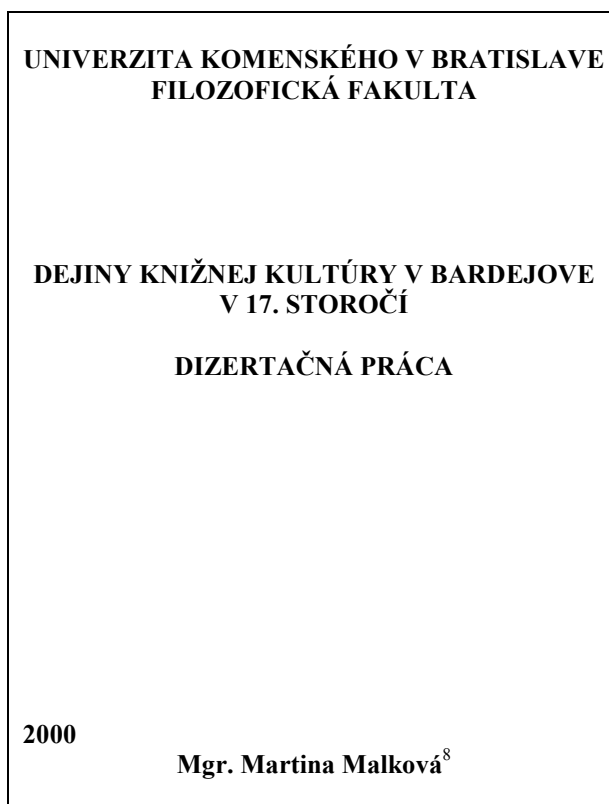
3.2 Formálna úprava obalu a titulného listu

3.2.1 Obal

Podľa najnovšej vyhlášky UK (Vnútný, 2010) by obal mal obsahovať tieto údaje:

- a) názov vysokej školy,
- b) názov fakulty,
- c) názov a podnázov diela, ak sa použil,
- d) typ školského diela (dizertačná práca),
- e) meno, priezvisko a tituly autora,
- f) rok predloženia práce.

Hoci v texte vyhlášky sa uvádza na obale aj **typ práce**, v príklade v prílohe sa typ neuvádza. V nasledujúcom príklade uvádzame vzor na spracovanie obalu pri rešpektovaní tejto legislatívnej úpravy Univerzity Komenského aj s označením typu práce.

Obr. 4 Úprava obalu dizertačnej práce

3.2.2 Titulný list

Titulný list obsahuje údaje:

- a) názov vysokej školy,
- b) názov fakulty,
- c) názov a podnázov diela, ak sa použil,
- d) typ školského diela (dizertačná práca),
- e) meno, priezvisko a tituly autora,
- f) študijný program,

⁸ Podľa doterajších zvyklostí sa meno autora uvádzalo pod typom práce. Vyhláška (Vnúťorný, 2010) síce uvádza pri vymenovaní údajov na obale meno autora za typom práce, v prílohe (Vnúťorný, 2010, s. 13) je však ako vzor uvedený obal, na ktorom má byť meno autora v dolnej časti obalu. Podobne je to aj s úpravou titulného listu, pozri (Vnúťorný, 2010, s. 14).

- g) číslo a názov študijného odboru alebo odborov,
- h) meno, priezvisko a tituly vedúceho práce, resp. školiteľa,
- i) školiace pracovisko,
- j) miesto a rok vydania.

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA**

**Metodológia uplatňovania štandardov v činnosti in-
formačných systémov**

Dizertačná práca

Študijný program: Knižnično-informačné štúdiá
Študijný odbor: 050804 Knižničná a informačná veda
Školiace pracovisko: Katedra knižničnej a informačnej
vedy
Školiteľ: doc. PhDr. Dušan Katuščák, PhD.

Bratislava 2010

PhDr. Anna Kucianová

Obr. 5 Úprava titulného listu dizertačnej práce

4 Záver

Pri úprave dizertačnej práce je nutné sledovať **aktuálne vydania** legisla-
tívy na príslušnej univerzite, ktoré je potrebné rešpektovať v súlade s ďalšími
metodickými materiálmi (monografiami, príspevkami a štandardmi) uvede-

nými vyššie. Vyhlášky Univerzity Komenského dodržiavajú predpísané štandardy pre úpravu a citovanie v dizertačných prácach, podobne aj náležitosti na obsahové aspekty ich jednotlivých častí (úvod, záver atď.). Každé nové vydanie vyhlášky však obsahuje určité zmeny týkajúce sa najmä úpravy obalu, titulného listu, zadania, číslovania kapitol a obsahu jadra práce, preto je dôležité konfrontovať akékoľvek metodické návody vždy s aktuálnym vydaním v čase odovzdania dizertačnej práce.

5 Zoznam bibliografických odkazov

ISO 7144:1986, *Documentation-Presentation of theses and similar documents*.

KIMLIČKA, Š. 2002. *Ako citovať a vytvárať zoznamy bibliografických odkazov podľa noriem ISO 690 pre „klasické“ aj elektronické dokumenty*. 1. vyd. Bratislava : Stimul, 2002. 82 s. ISBN 80-88982-57-X.

KIMLIČKA, Š. 2006. *Metodika písania vysokoškolských a kvalifikačných prác* [online] : učebné texty – vybrané časti. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave. Filozofická fakulta, 2006 [cit. 2010-08-14]. 58 s. Dostupné na internete: < http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/kkiv/Dokumenty/met-kval-prac.pdf >.

MEŠKO, D. (zost.). 2005. *Akademická príručka*. 2. doplnené vyd. Martin : Vydavateľstvo Osveta, 2005. 496 s. ISBN 80-8063-200-6.

STN ISO 214:1998, *Dokumentácia – Abstrakty (referáty) pre publikácie a dokumentáciu*.

STN ISO 690-2:2001, *Informácie a dokumentácia – Bibliografické citácie – Časť 2: Elektronické dokumenty alebo ich časti*.

STN ISO 832: 1998, *Informácie a dokumentácia – Bibliografický popis a odkazy – Pravidlá skracovania bibliografických termínov*.

TDKIV – Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (báze KTD). 2003 [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2009-01-14]. Dostupné na internete: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>>.

Vnútorňý predpis č. 5/2010 [online]. Bratislava : Univerzita Komenského, 2010 [cit. 2010-09-09]. 23 s. Dostupné na internete: <http://www.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/subory/legislativa/vp_2010_05_zaverecne_prace.pdf>.

Recenzentka: PhDr. Anna Kucianová